

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MILLA AGGE & PETRA KALLIOKORPI

PORIN PERUSTURVAN PÄIHDE- KUNTOUTUKSEN PEREHDYTYS- KANSION PÄIVITYS JA SEN UU- DELLEEN KEHITTÄMINEN

Opinnäytetyö

HOITOTYÖN KOULUTUSOHJELMA
2021

Tekijä(t) Agge, Milla Kalliokorpi, Petra	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2021
	Sivumäärä 33	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Porin perusturvan päihdekuntoutuksen perehdytyskansion päivitys ja sen uudelleen kehittäminen		
Tutkinto-ohjelma Hoitotyö tutkinto-ohjelma		
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli päivittää ja kehittää uudelleen perehdytyskansio Porin perusturvan päihdekuntoutukseen. Perehdytyksen tarkoituksena on tukea työntekijöitä ja antaa valmiudet toimia oikealla ja turvallisella otteella omissa työtehtävissään ja työyhteisön jäsenenä. Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää ulkopuolisen silmistä katsottuna uutta materiaalia ja päivitystä päihdekuntoutuksen perehdytyskansioon. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Opinnäytetyöhön kuuluu perehdytyskansion lisäksi raportointi sekä valmiin työn esittäminen. Perehdytyskansioon kerättiin ne tiedot mitä uuden työntekijän on hyvä tietää. Tarkoituksena oli tehdä tiivis ja kompakti kansio. Toimeksiantajan pyynnöstä toimeksiantaja on saanut valmiin perehdytyskansion myös sähköisessä muodossa, muutoksien varalta. Valmista perehdytyskansiota emme liittäneet opinnäytetyöhön, koska se sisältää vain toimeksiantajan omaan käyttöön tarkoitettua tietoa.		
<u>Asiasanat</u> Perehdytys, Perehdytyskansio, Porin Perusturva		

Author(s) Agge, Milla Kalliokorpi, Petra	Type of Publication Bachelor's thesis	Date November 2021
	Number of pages 33	Language of publication: Finnish
Title of publication Update and redevelopment of the Pori Perusturva's substance abuse rehabilitation unit's orientation folder.		
Degree program Nursing		
Summary <p>The purpose of this thesis was to update and redevelop the orientation folder for substance abuse rehabilitation in Pori. The purpose of induction is to support employees and enable them to act in the right and safe way in their own work and as a member of the work community. The aim of the thesis was to find new material and an update to the drug rehabilitation orientation folder from the perspective of an outsider. The thesis was implemented as a functional thesis.</p> <p>In addition to the induction folder, the thesis includes reporting and presentation of the completed work.</p> <p>The information that the new employee should know was collected in the orientation folder. The purpose was to make a compact and compact folder. At the request of the client, the client has also received the completed orientation folder in electronic form, in case of changes. We could not attach the prepared orientation folder to the thesis, because it contains only information intended for the client's own use.</p>		
<u>Key words</u> Orientation, Orientation folder, Porin Perusturva		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 YHTEISTYÖ PORIN PERUSTURVAN PÄIHDEKUNTOUTUKSEN KANSSA	6
2.1 Porin Perusturvan katkaisuhuolto ja kuntoutumisyksikkö.....	6
3 PEREHDYTYKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA KESKEISET KÄSITTEET	6
3.1 Perehdytyksen tarkoitus, tavoitteet ja keskeiset käsitteet	6
3.2 Perehdytyksen lainsäädäntö	8
3.3 Perehdyttäjän rooli	9
3.4 Perehdytettävän rooli	10
4 PÄIHDEKUNTOUTUS	10
4.1 Päihdepalvelut	11
4.2 Ehkäisevä päihdetyö	12
4.3 Korjaava päihdetyö	14
5 PÄIHDERIIPPUVUUS JA HOITO	14
5.1 Päihderiippuvuus.....	14
5.2 Hoito.....	16
6 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT	17
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	17
6.2 Aikaisemmat tutkimukset	18
6.3 Yhteenveto aikaisemmista tutkimuksista.....	20
6.4 Resurssit ja riskit	20
7 PROJEKTIN TOTEUTUS.....	21
7.1 Suunnittelu ja työn toteutus.....	21
7.2 Tuotos.....	22
8 ARVIOINTI.....	23
9 POHDINTA	24
9.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	25
9.2 Ammatillinen kasvu	25
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Perehdytyksellä tarkoitetaan, että työntekijä saadaan mahdollisimman nopeasti osaksi työyhteisöä, sekä oppimaan työhönsä kuuluvat työtehtävänsä. Kun perehdytys on suunniteltu hyvin ja siihen on varattu oma aikansa, se lyhentää työpaikalla oppimista, sekä työntekijän itsenäiseen työhön, jolloin koko työyhteisö hyötyy tästä ja perehdyttämiseen käytetty aika kustantaa itsensä takaisin. Perehdyttäminen ei kuulu vain uudelle työntekijälle vaan jokaiselle (Joki, 2021, s. 85).

Perehdytys on tärkeässä osassa uuteen työhön siirtyessä tai uuden asian oppimisessa. Perehdytyksen avulla työntekijä oppii tekemään asiat oikein, jolloin virheet vähenevät. Perehdytyksellä on hyvä vaikutus siihen, että uudella työntekijällä riittää motivaatiota, kun saa käsityksen koko paletista (Joki, 2021, s. 85).

Perehdyttäminen on hyvä aloittaa keskustelulla ja perehdytysohjelman esittelyllä. Tässä on hyvä käydä läpi perehdytyksen aikataulut ja vaiheet. Uudelle työntekijälle tuo turvallisuuden tunnetta, että saa työskennellä alussa saman kokeneen perehdyttäjän kanssa, jolloin hänen on helpompi alkaa tekemään työtä myös itsenäisesti (Joki, 2021, s. 85).

Opinnäytetyönämme oli perehdytyskansion päivitys ja sen uudelleen kehittäminen Porin perusturvan päihdekuntoutukseen. Tavoitteena oli saada perehdytyskansioista selkeä kompakti paketti, jotta uuden työntekijän/opiskelijan on helppo saada hahmotettua kokonaisuus yksikön toiminnasta. Tarkoituksenamme oli löytää ulkopuolisen silmästä katsottuna uutta materiaalia ja päivitystä päihdekuntoutuksen perehdytyskansioon.

2 YHTEISTYÖ PORIN PERUSTURVAN PÄIHDEKUNTOUTUKSEN KANSSA

2.1 Porin Perusturvan katkaisuhuolto ja kuntoutumisyksikkö

Katkaisuhuolto tarjoaa Porissa lyhytaikaista akuuttihoitoa, jolla pyritään katkaisemaan päihteiden käyttö. Tavoitteena katkaisuhoidolla on päihteistä johtuvan kierteen katkaiseminen, asiakkaan psyykkisen ja fyysisen tilanteen vakiinnuttaminen, suunnitelma jatkohoidolle, sekä ohjaaminen jatkohoitoon. Tullessaan katkaisuhuoltoon tarvitaan aina lääkäriltä lähete ja promilleja saa olla veressä enintään 1,5%. Paikkaa katkaisuhuoltoon voi kysellä päihdepalvelujen toimistolta puhelimitse. Pääperiaatteina on asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, kunnioittaminen, avoimuus ja luottamuksellisuus (Porin Kaupunki, 2020.)

Kuntoutumisyksikkö tarjoaa Porissa ympärivuorokautista päihdekuntoutusta jatkokuntoutuspaikkana. Haastattelun kautta hakeudutaan päihdekuntoutukseen. Tämä on jatkokuntoutuspaikkana toimiva, kun kierre päihteistä on saatu katkaistua katkaisuhoidossa, sairaalassa tai omin avuin kotona. Kuntoutumisyksikköön ei tarvita lähetettä. Paikkaa hoitoon pääsystä voi kysellä päihdepalvelujen toimistolta. Pääperiaatteina on asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, kunnioittaminen, avoimuus ja luottamuksellisuus (Porin Kaupunki, 2020.)

3 PEREHDYTYS

3.1 Perehdytyksen tarkoitus, tavoitteet ja keskeiset käsitteet

Perehdyttämisen merkitys on ajan kuluessa muuttunut ja jokaisessa organisaatiossa se merkitsee erilaisia asioita ja toimenpiteitä. Perehdyttämistä pidetään yleisterminä, joka kokonaisuutena käsittää alku- ja yleisperehtymisen ja työnopastuksen. (Kupias & Peltonen, 2009, s.17–18)

Perehdyttämällä tarkoitetaan kaikkia sellaisia toimenpiteitä ja tapahtumia, joiden avulla tuetaan työntekijää uuden työn tai työtehtävän alussa. Perehdytyksen kautta työntekijä tutustuu työpaikkaansa, työtapoihin, ihmisiin ja saa kuvan omasta työtehtävästään. Perehdytyksen määritelmää käytetään yleisesti uuden työsuhteen alkaessa, mutta myös työtehtävän vaihtuessa samassa työpaikka. (Kupias & Peltola, 2009, s.18–19.)

Perehdytyksen tavoitteena on oppiminen. Oppimisen tavoitteet voivat eri työntekijöillä sisältää samoja tai eri asioita, jokaisen yksilölliset erot huomioon ottaen. Perehdytyksen oppimisen tavoitteessa keskitytään siihen, mitä tietoja, taitoja, asenteita ja valmiuksia on tarkoitus oppia. Oppimisen tavoitteissa käsitellään myös siihen käytettävän ajan ja toimintavan ajankäyttöä. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.6)

Suunnittelu ja toteutus ovat avainasia perehdytyksessä. Suunnitelmallisuus lisää järjestelmällisyyttä ja tehokkuutta työyhteisön kehittämiseen ja perehdytykseen. Suunnitelmallisuudella saadaan tehostettua perehdytyksen ajankäyttö, mikä on työyhteisön edun mukaista. Perehdytysohjelmien avulla suunnitelmallisuus ja ajankäyttö saadaan hyödynnettyä ja pystytään tulevaisuudessa tarkastelemaan sen toimivuutta erilaisissa perehdytys tilanteissa. Perehdyttämishjelmat luodaan ryhmille tai yksilöille tavoitteiden pohjalta. Oppimistavoitteiden luomisella määritetään perehdytysohjelman sisältö. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.6)

Työnopastuksella tarkoitetaan asioita, jotka liittyvät työn tekemiseen. Käsitellään työnkokonaisuutta ja käydään läpi työntekijältä odotettavaa tietopohjaa ja osaamista työstä. (Ahokas & Mäkeläinen, 2013.) Hyvällä vuorovaikutuksella ohjaajan ja ohjattavan välillä on suuri merkitys työnopastuksen onnistumiseksi. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.13).

Työnopastukseen ei ole tiettyä mallia tai kaavaa, jokaisen yksilön kohdalla suunnitellaan oikeanlainen oppimisen tyyli hänen tarpeidensa mukaisesti. Työnopastuksen suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan käyttää apuna ns. viiden askelman menetelmää. Askelmien pääotsikkoina toimivat opastustilanteen aloittaminen, opetus, mielikuvaharjoittelu, taidon kokeilu ja harjoittelemine, opitun varmistaminen. Ennen opastustilanteen läpi käymistä opastaja valmistautuu hyvällä suunnitelmalla ja välineiden ja tavaroiden keräämisellä ja opastettava on tutustunut etukäteen jo saatavaan materiaaliin ja miettinyt mahdollisia kysymyksiä. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s. 14–16).

Suunnitelmallisella työnopastuksella saavutetaan työntekijän työtehtävien oikea oppiminen, jonka kautta työn laatu ja tehokkuus lisääntyvät ja ammattitaito kehittyy. Oikeanlaisella työnopastuksella työntekijä oppii nopeasti itsenäiseen työskentelyyn ja työntekijän valvonnan tarve vähentyy, mikä vähentää työyhteisön ja muiden työntekijöiden kuormittavuutta. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.13).

3.2 Perehdytyksen lainsäädäntö

Perehdyttäminen on työnantajan lakisääteinen velvoite ja työnantajalla on vastuu työntekijän perehdyttämisestä työtehtävään. Työnantajaa velvoittavat säädökset liittyvät perehdyttämiseen ja kouluttamiseen. Työlainsäädännön toiminnan tavoitteena on olla työntekijää suojaavaa ja sopeuttavaa. Sääntöjen ja niiden noudattaminen on vähimmäisvaatimus työpaikoille. Keskeisiä perehdytystä ohjaavia lakeja ovat työsopimuslaki, työturvallisuuslaki ja laki yhteistoiminnasta yrityksissä. (Kupias & Peltola, 2009, s.20.)

Työsopimuslaki velvoittaa työnantajaa huolehtimaan siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään myös yrityksen toimintaa, tehtävää työtä tai työmenetelmiä muutettaessa ja edistää työntekijän kehittymistä kykyjensä mukaan työurallaan etenemiseksi. (Työsopimuslaki 2001/55 2 luku 1§.)

Työturvallisuuslain keskeisenä tavoitteena on työntekijän riittävä perehdytys työhön, työpaikan olosuhteisiin, työvälineisiin ja turvallisiin työtapoihin ennen uuden työn alkamista tai työtehtävän muuttuessa. Työntekijällä on oikeus saada opetusta ja ohjausta työssä turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan vaaran estämiseksi. (Työturvallisuuslaki 2002/738, 2 luku 14§.)

3.3 Perehdyttäjän rooli

Vastuu työntekijöiden osaamisesta ja laadukkaasta perehdyttämisestä kuuluu esimiehelle. Myös esimiehen lisäksi työyhteisössä voi olla muitakin määriteltyjä työntekijöitä, jotka vastaavat perehdyttämisestä. Huolellinen ohjaaminen, suunnitelmallinen perehdyttäminen ja perehdyttämisen onnistumisen valvominen on tärkeä osa esimiestyötä, jonka avulla saavutetaan toimiva perehdyttämisen kokonaisuus. (Kupias & Peltola, 2009, s. 53–54).

Hyvän ensivaikutelman antamisella on suuri merkitys uuden työntekijän kanssa tehtävälle yhteistyölle. Perehdytys alkaa jo työhaastattelussa, kun käydään läpi työhön liittyviä asioita ja organisaatiota. Työsopimusta tehtäessä käydään vielä uudelleen jo läpi työhaastattelussa käytyjä asioita tarkemmin läpi ja perehdytään vielä työsuhteeseen liittyviin asioihin. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.9).

Hyvä perehdyttäjä omaa hyvän ammattitaidon ja tietopohjan omasta työstään. Osaa perehdyttämisessä hyödyntää omia kokemuksiaan ja omaa oppimistaan työssä. (Kupias & Peltola, 2009, s.112). Hyvä perehdyttäjä osaa toimia myönteisellä asenteella ja on motivoinut ohjaukseen. Hyvän ohjauksen avulla perehdyttäjä osaa tukea ja opastaa uutta työntekijää työssään. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.6).

Perehdyttäjän tehtävään kuuluu myös perehdytyksen seuranta ja arviointi. Arviointitaulukoiden ja listojen avulla perehdyttäjä pystyy kokonaisvaltaisesti toteuttamaan ja seuraamaan perehdytyksen onnistumista. Arviointi- ja kehityskeskusteluilla pystytään arvioimaan perehdytettävän oppimisen ohjauksen onnistumista, perehdyttämisen onnistumista ja varmistamaan opitut asiat. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.15–16).

3.4 Perehdyttävän rooli

Perehdytyksessä vastuu perehdytyksestä on perehdyttäjällä, mutta perehdyttävällä on myös tärkeä rooli perehdytyksen onnistumiseksi. Vuorovaikutus, aktiivisuus, kiinnostuminen ja aktiivinen kysymysten esittäminen ovat avain asiassa oppimiselle. Tutustuminen ennakkoon työorganisaatioon, työyhteisöön ja annettaviin materiaaleihin luo hyvän vaikutelman ja edistää omaa oppimista. (Kangas & Hämäläinen, 2007, s.4–6).

Hyvän kehittymisen ja oppimisen työvälineenä perehdyttävä voi käyttää perehtymispäiväkirjaa. Perehtymispäiväkirjan avulla työntekijä pystyy käsittelemään ja arvioimaan omaa oppimistaan ja pohtia suhdettaan tulevaan työhön. Oman osaamisen käsittelyn lisäksi voi pohtia työpaikan heikkouksia, vahvuuksia ja mahdollisia kehittämiskohteita. Perehtymispäiväkirjaa voi pitää henkilökohtaisena oppimisen työvälineenä tai ulkopuolisen arvioinnin välineenä. Perehtyjän kanssa yhdessä voidaan käydä mahdollisia havaintoja läpi ja tehostaa perehdyttämisen ja työpaikan toimivuutta. (Kupias & Peltola, 2009, s. 163).

4 PÄIHDETYÖ

Päihdehuollon tavoitteena päihdehuoltolain mukaan on vähentää ja ehkäistä päihteiden ongelmakäyttöä, terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja ja edistää päihteidenkäyttäjän ja läheisten turvallisuutta ja toimintakykyä. Päihdetyö jaetaan ehkäisevään ja korjaukseen päihdetyöhön (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021).

Päihdehoitotyötä tekevän hoitotyöntekijän tulisi toimia niin, että päihteidenkäyttäjä tuntisi tulevansa autetuksi ja ymmärretyksi. Kun hoitotyöntekijä hyväksyy päihteidenkäyttäjän sellaisena, kun hän on, se vahvistaa molemmin puolista luottamusta ja lisää päihteidenkäyttäjän itsetuntoa (Holmberg, 2016, s. 71–90).

4.1 Päihdepalvelut

Päihdepalveluilla haetaan sitä, että päihteiden käyttäjä sekä hänen lähipiirinsä saavat tukea, apua, hoitoa sekä kuntoutusta. Päihdepalvelut toteutetaan joko avo- tai laitospalveluina, lääkkeet voivat kuulua siihen tai sitten ei.

Päihteiden käyttö aiheuttaa käyttäjälle useimmiten avun, tuen, hoidon ja kuntoutumisen tarvetta, sekä sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia. Runkas päihteiden käyttö aiheuttaa työn- ja toimintakyvyn heikentymistä, joka heijastuu usein myös läheisiin (Porin kaupunki, 2021.)

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa suuntaviivat, kokoaa lainsäädännön ja ohjaa niiden toteuttamista. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä aluehallintovirastot valvovat palvelujen laatua.

Jokainen kunta vastaa päihdepalvelujen järjestämisestä. Palveluja on järjestettävä sen verran kuin tarvetta esiintyy kunnassa. Palvelut voi jokainen kunta tuottaa itse, yhdessä toisen kunnan kanssa tai ostaa toiselta kunnalta tai yksityisiltä tuottajilta. Sosiaalihuollon palvelut kuuluvat osana päihdehuoltoon, joka takaa asiakkaalle tuen tarpeisiin soveltuvan auttamisen. Jos päihteiden käyttäjä on raskaana, on hänellä oikeus välittömään päihdeettömyyteen sosiaalipalveluissa (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021.)

Eri muotoja päihdepalveluissa on avohuolto, laitoshuolto, katkaisuhuolto, hoitoa ja kuntoutusta tukevat palvelut. Myös läheisillä on mahdollisuus saada vertaistukea erilaisilta järjestöiltä ja yhdistyksiltä (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021.)

4.2 Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevässä päihdetyössä ennaltaehkäistään ja vähennetään päihteistä johtuvia haittoja. Käsitteitä ehkäisevässä päihdetyössä on terveyskasvatus, terveysneuvonta, terveyden edistäminen, sairauksien ja haittojen ehkäisy sekä terveysriskien pienentäminen.

Ehkäisevän päihdetyön toimintaan kuuluu terveyden edistäminen, päihteiden menekin pienentäminen, niiden saatavuutta sekä päihteistä johtuvia haittoja, edistää turvallisuutta sekä hyvinvointia. Ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu lailliset ja laittomat päihteet, tupakka tai peliriippuvuus rahapeleihin. Ehkäisevä päihdetyö jaetaan kahteen ryhmään: riskiehkäisy ja yleinen ehkäisy (Partanen ym., 2015, s. 468–470).

Riskiehkäisyyn lukeutuu esimerkiksi alkoholinkäyttäjien mini-interventiot, huumeita suonensisäisesti käyttävien terveysneuvontaa sekä pistosvälineiden vaihto. Yleiseen ehkäisyyn lukeutuu koko väestö, jossa pyritään ehkäisemään päihteiden käyttöä tai ainakin pitkittämään päihteiden aloittamista (Partanen ym., 2015, s.470).

Riskiehkäisyyn kohderyhmä on ne ihmiset, joiden päihteidenkäytön ongelmia ennakoidaan ja toteutuminen on mahdollinen. Riskiehkäisyä on esimerkiksi ottaa huumeiden käyttö puheeksi sekä huumeidenkäyttöön liittyvä tiedon antaminen. Riskiehkäisyä on esimerkiksi myös pistosvälineiden vaihto ja terveysneuvonta niille, jotka pistävät huumeita suonensisäisesti (Partanen ym., 2015, s. 470–482). Neulanvaihtopisteitä on ympäri Suomea. Kun ihminen tulee neulanvaihtopisteelle vaihtamaan neuloja, on osassa pisteissä myös mahdollista testauttaa C-hepatiitti ja HIV. Neulanvaihtopisteellä on tarjolla terveysneuvontaa ja ohjausta samalla kun asiakas voi vaihtaa käytetyt neulat puh-taisiin. Tavoitteena on haittojen ja tartuntatautien vähentäminen. Samalla pyritään luomaan kontakti ja ylläpitämään sitä (Porin kaupunki, 2021).

Ehkäisevän päihdetyön onnistuminen taataan vasta kun riittävän moni paikka on sitoutunut, koska ehkäisevässä päihdetyössä korostuu pitkäaikaisuus ja monialaisuus, moniammatillisuus ja tavoitteellinen yhteistyö. Verkostollinen toiminta vaatii sen mukaisen ympäristön. Tällä pyritään pienentämään päihteiden tarjontaa, kysyntää, saatavuutta sekä päihteiden käyttöön liittyviä haittoja (Partanen ym., 2015, s. 471). Ehkäisevää päihdetietoutta toteutetaan yhteiskunnassa lisäämällä tietoutta päihteistä ja päihteiden ymmärtämiseen liittyvästä tiedosta sekä neuvontapalvelua. Jos kyse on nuoresta, on otettava huomioon riskitekijät esimerkiksi periytyminen, neurologiset rasitteet, traumat ja hyväksikäyttö, niiden vaikutusta tulee vähentää (Partanen ym., 2015, s. 471–472).

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään kunnissa esimerkiksi kouluissa päihdevalistuksien kautta sekä koko kansalle erilaisilla kampanjoilla. Ehkäisevää päihdetyötä voidaan lähisuhteiden tasolla toteuttaa esimerkiksi tekemällä yhteistyötä nuorten ja vanhempien kanssa, sekä vahvistamalla yhteisöllisyyttä. Yksilötasolla voi olla myös päihdetietouden lisäämistä, lisäämällä vuorovaikutustaitoja, joka helpottaa kieltäytymistä päihteistä sekä varhainen puuttuminen päihdeongelmiin (Partanen ym., 2015, s. 471–475).

Onnistuessaan, ehkäisevä päihdetyö edellyttää hyvät verkostoitumisen ympäristöt. Nuorten ehkäisevää päihdetyötä tehtäessä, on hyvä saada mukaan nuoren ja perheen lisäksi nuorisotoimi, koulu, urheiluseurat, taloyhtiöt, sosiaali- ja terveystalvet sekä paikallisia järjestöjä. Aikuisille kohdistuvassa ehkäisevässä päihdetyössä on hyvä ottaa mukaan työpaikat ja vapaa-ajantoiminta (Partanen ym., 2015, s.471).

4.3 Korjaava päihdetyö

Korjaavaa päihdetyötä on päihdeongelman uusiutumisen ehkäisy, haittojen ja ongelmakäytön vähentäminen. Korjaavassa päihdetyössä on jo ilmennyt päihdehaittoja. Jokaisen kunnan tulee tarjota päihdehuollon palveluita ihmiselle, jolla on ongelmia päihdeiden käytön kanssa, hänen perheenjäsenelleen sekä lähipiirille. Palveluja annetaan tuen, avun ja hoidon tarpeen perusteella (Päihdehuoltolaki 1986/41, 11 luku 7§). Yleisiä palveluita ovat katkaisuhuolto, päihteistä johtuvien sairauksien hoitaminen, kuten vieroitusoireet. Palveluihin kuuluu myös tarpeen arviointi, asiakkaan motivointi, päihdehoitoon ohjaaminen, jatkohoito sekä osallistuminen kuntoutukseen (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021).

5 PÄIHDERIIPPUUUS JA HOITO

5.1 Päihderiippuvuus

Päihderiippuvuudella tarkoitetaan yhteen tai useampaan aineeseen syntynyttä tarvetta, jolloin aineen käyttäminen ja hankkiminen on keskeisessä osassa elämää. Aineen vaikuttaman tilan saamiseksi käyttökerrat lisääntyvät ja annoskoot kasvavat. (Mielenterveystalo, 2021).

Päihderiippuvuus tunnetaan myös ”mielihyväsairautena”. Päihteiden käyttö tuo mielihyvää, jonka aivot oppivat. Mieliteot ja pakonomainen tarve johtavat usein riippuvuuteen. Riippuvuus on kuitenkin hyvin yksilöllistä kuin myös sen kehittyminen. Riippuvuutta voi syntyä erilaisiin päihdyttäviin aineisiin mutta myös toimintoihin esimerkiksi rahapeleihin. (Youth Against Drugs, 2021).

Päihderiippuvaisen elämän keksipiste on päihteiden käyttö. Lievänä riippuvuus näkyy tapana ja pahimmassa tapauksessa päihteet vievät voiton kaikista arjen tärkeistä asioista esimerkiksi perheensä huolehtimisesta, ravitsemuksen huolehtimisesta sekä unen saannista. Päihderiippuvuus tuo mukanaan ongelmia ihmissuhteissa sekä vie helpommin rikolliseen toimintaan. Kun ihmisellä on ympärillään hyvää tekeviä ja aitoja nautinnonlähteitä, on päihderiippuvuuden riski pienempi (Youth Against Drugs, 2021).

Riippuvuuden ilmenemiseen vaikuttavat monenlaiset tekijät. Riippuvuus voidaan jakaa neljään ulottuvuuteen: Fyysiseen-, psyykkiseen-, henkiseen- ja sosiaaliseen ulottuvuuteen.

Fyysisessä ulottuvuudessa ihmisen elimistö on tottunut uudenlaiseen toimintaan, mikä näkyy välittäjäaineiden toiminnan muutoksina. Näin ollen riippuvuuden vähentyessä keho reagoi vieroitusoireilla. Alkoholin liikkakäyttäjällä alkoholin käytön vähentyessä tai lopettaessa voi syntyä vieroitusoireena krapula. Ennen fyysisen riippuvuuden syntymä ilmenee psyykkinen ulottuvuus, joka näkyy ihmisen voimakkaana tahtotilana, pakonomaisena himona ja tottumuksena riippuvuuteen. Sosiaalinen ulottuvuus kerää ympärilleen ryhmän, jolla on yhteiset ajatukset ja kokemukset riippuvuudesta. Mitä enemmän ihminen saa arvostus ja ryhmään kuulumisen tunnetta sitä positiivisemmaksi ajattelu riippuvuudesta muuttuu.

Vuorovaikutus ja ihmissuhteet ovat suuressa osassa riippuvuutta. Sosiaalisen ulottuvuuden rinnalla kulkee henkinen ulottuvuus. Positiiviset ajatukset ja vuorovaikutukset riippuvuudesta muokkaavat ihmisen elämäkatsomusta ja ajatusmaailmaa. Riippuvuuden olemassaolo nähdään oikeutettuna ja positiivisena asiana. (Partanen ym., 2015, s. 114–116).

Altistavia tekijöitä päihteille on perimä, sukupuoli, sosiaaliset tekijät, rakenteelliset tekijät sekä välittävät tekijät. Alkoholismi on altistava tekijä perimänä. Sukupuoli vaikuttaa myös isosti. Miehillä on päihdeongelmia naisia enemmän, vaikkakin naisten päihteiden käyttö on moninkertaistunut vuosien aikana. Sosiaalisia tekijöitä ovat muun muassa omat vanhemmat, koulutus, ammatti sekä asema työelämässä (Partanen ym., 2015, s. 466–468).

Päihteiden tai huumeiden käyttö vie päihderiippuvaiselta sillä hetkellä olevaa sisäistä piinaa pois ja loiventamaan sitä. Kun päihteet ovat kerran auttaneet ja vieneet piinaa pois, silloin on suuri riski, että päihderiippuvainen sortuu päihteiden käyttöön uudelleen, kun tietää että se on toiminut viimekerrallakin. Pitkällä aikavälillä tästä tulee ongelma, joka vaikuttaa itsekunnioitukseen, ihmissuhteisiin ja moneen muuhun. Edellä mainitut ongelmat vievät päihderiippuvaisen uudenlaisiin vaikeisiin tilanteisiin, koska ihminen on sillä hetkellä haavoittuvainen (Päihdekliniikka, 2021).

5.2 Hoito

Riippuvuuden hoito ja päihdehuolto kuuluvat sosiaalihuollon palveluihin. Erikoistuneet palvelut tarjoavat hoitoa ja kuntoutusta pidempiaikaisiin päihdeongelmiin ja riippuvuus ongelmiin. Yleisesti päihderiippuvainen hakeutuu itse hoitoon tai hänet on voitu ohjata päihdeongelman vuoksi toisesta terveyden- tai sosiaalihuollon yksiköstä. Jokaisen yksilön kohdalla määritellään hänen tarpeensa mukainen hoito, riippuen riippuvuusongelmasta ja elämäntilanteesta. Päihdehoidon suunnitelmassa huomioidaan fyysinen ja psyykinen terveydentila, sosiaalinen tilanne ja riippuvuusongelman vaikeusaste. Hoitoa voidaan toteuttaa avo- tai laitoshoitona, monesti yksilön hoidossa toteutetaan molempia vaihtoehtoja.

Tilannearvio ja neuvonta voivat antaa yksilölle tarvittavan avun tai toisinaan käynnistää pitkäkestoisen hoitopolun, joka pitää sisällään vieroitushoito- ja kuntoutusjakson sekä suunnitelman jatko- ja seurantakäynneistä. (Partanen ym., 2015, s. 316–317).

Riippuvuuden hoidon alussa selvitetään päihteidenkäytön ja riippuvuuden kohde ja sen kautta arvioidaan, miten riippuvuutta aloitetaan hoitamaan. Hoidon alussa on tärkeää selvittää yksilön oma muutoshalukkuus ja luoda hyvä hoitosuhde työntekijän kanssa. Hyvä vuorovaikutus ja luottamus ovat keskeisiä tekijöitä hyvään hoitosuhteeseen. Hoitaja ja hoidettava käyvät yhdessä läpi eri tekijät mitkä vaikuttavat hänen riippuvuusikäyttyymiseensä. Jokaiselle yksilölle luodaan omat tavoitteet ja eteneminen tapahtuu omien voimavarojen mukaisesti ja varaudutaan myös mahdollisiin retkahduksiin.

Retkahduksella tarkoitetaan tilanne, jossa päihderiippuvainen on ollut raittiina mutta palannut takaisin aineenkäyttöön. Retkahduksien ehkäisemiseksi on hyvä käydä ennakoon läpi siihen mahdollisesti johtavat tilanteet ja miten tilanteesta voi selvitä retkahtamatta. (Partanen ym., 2015, s. 320).

Riippuvuuden hoidossa voidaan käyttää useita erilaisia hoitomalleja ja hoitomenetelmiä. Toiminnalliset menetelmät on koettu hyväksi ja ne pitävät sisällään keskustelu hoitohenkilökunnan kanssa yksin ja ryhmissä. Luovien menetelmien avulla hoidettava pääsee käsittelemään ja löytämään sanoja, joiden avulla pystyy käsittelemään omia tunteitaan ja ajatuksiaan. Luovia menetelmiä voivat olla esimerkiksi musiikki, kirjallisuus ja tanssi. (Partanen ym., 2015 s.322).

Terapeuttisessa yhteisöhoitossa hoitohenkilökunta ja hoidettavat luovat oman yhteisön, jossa keskitytään asiakkaiden muutoksen aikaansaamiseksi ja tukemiseksi. Yhteisössä moni toiminta toteutetaan yhdessä ja noudatetaan tarkkaa työnjakoa. Henkilökunnan roolina yhteisössä on antaa ohjausta ja keskittyä rakenteiden ylläpitoon. Terapeuttisen yhteisöhoitoin avulla asiakkaat oppivat auttamaan toisia, ottamaan vastuuta, oppivat itsekuria ja itsehillintää. Yhteisöhoitot laitoksissa kestävät yleisesti viikoista muutamaan kuukauteen. (Partanen ym., 2015 s.323).

On hoitoyksiköjä, jotka käyttävät hoidon menetelmänä AA-toiminnan 12 askelman ohjelmaa. Hoidossa päihderiippuvuus nähdään sairautena ja hoidon tarkoituksena on täysi raittius. Hoidon läpi käyneiden vertaistuki toimii keskeisenä työmenetelmänä hoidossa. (Partanen ym., 2015 s.233–234).

Lääkehoitoa voidaan myös käyttää riippuvuuden hoidossa apuna vähentämällä päihteestä saatavaa mielihyvätunnetta tai aiheuttamalla huonovointisuutta päihdettä käytettäessä. Päihteenä käytettävää ainetta voidaan käyttää hoitona vieroittautumisessa esimerkiksi korvaushoidossa. Riippuvuutta hoidettaessa lääkehoidon toteutus vaatii tarkkuutta, jotta lääkehoidosta on hyötyä ja ei tapahdu väärinkäyttö mikä johtaisi takaisin päihdekäyttöön tai uuteen riippuvuuteen. (Partanen ym., 2015 s. 327).

6 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toteutimme tämän opinnäytetyön toiminnallisena opinnäytetyönä. Kun opinnäytetyö tehdään toiminnallisena, syntyy toiminnallinen tuotos työelämään. Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään monesti yksin, kaksin tai ryhmässä. Toiminnallisella opinnäytetyöllä kehitetään toimintatapoja tai työyhteisön toimintaa. Kun opinnäytetyö tehdään kaksin, molempien tarvitsee sitoutua työhön ja sen tavoitteisiin. Opinnäytetyö on yhteinen tuotos, josta saadaan yhteinen arvosana (Metropolia, 2020).

Projektista pitäisi aina löytyä viisi vaihetta, jotka ovat; tarpeen tunnistaminen, määrittely, suunnittelu, toteutus ja projektin päättäminen. Jos opinnäytetyössä on edetty näiden vaiheiden mukaan, oltu huolellisia, niin opinnäytetyö valmistuu vaihe vaiheelta mutta jos ilmenee ongelmia, joutuu palaamaan edellisille vaiheille (Kettunen, 2009. s 43.)

Teoreettinen tausta projekti luontoisessa opinnäytetyössä perustuu myös työelämälähtöiseen toimeksi antoon. Siinä tuotetaan kirjallinen työ sekä kehittämissuhteita tilaajalle.

Opinnäytetyöstä tulee löytyä opinnäytetyölle asetetut kriteerit ja se on osoitus opiskelijan asiantuntijuudesta ja korkeakoulutasoisesta osaamisesta (JAMK, 2021).

Projekti lähtöisen opinnäytetyön toimintamallina käytimme Waterfall menetelmää, jossa perusideana on, että vesi virtaa ylhäältä alaspäin, eikä lähde matkalla pois raiteiltaan. Tässä mallissa tavoitteet ja työn aikataulu on määritelty alusta asti ja opinnäytetyö pari työskentelee projektin parissa selkeässä järjestyksessä. Tämä malli toimii, kun opinnäytetyössä ei ole isosti epävarmuutta ja opinnäytetyö voidaan määrittellä yksityiskohtaisesti ennalta. Jos suunnitelmaan tulee muutoksia, niin ne tehdään ainoastaan, jos ne ovat aivan välttämättömiä. Waterfall malli sopii hyvin kertaluonteiseen projekti opinnäytetyöhön, jossa on tehty tarkka suunnitelma. (Pulkkänen, 2019).

6.2 Aikaisemmat tutkimukset

Aloittaessamme kirjallisuushakuja päätimme käyttää hakusanoina ”päihdetyö” ”perehdytys” ja ”päihdekuntoutus”. Haku kantoina käytimme Samk Finna, Google Scholar ja Medic. Rajauksena käytimme vuosia 2010–2020. Hakutuloksia löytyi hyvin, mutta varsinaisia tutkimus artikkeleja aiheestamme ei löytynyt, opinnäytetöissä tehtyjä tutkimuksia hakutuloksista kuitenkin löytyi taulukosta 1 (Liite 2). Valitsimme kaksi projektiopinnäytetyötä, jossa oli toteutettu tutkimus, kyselylomakkeiden avulla. Molemmissa tutkimuksissa oli sama tavoite, saada materiaalia perehdytyskansion tuottamiseksi (Liite 3).

Josefina Katteluksen (2019) opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millainen materiaali tukisi perehdyttämistä Fenix-klinikoilla. Fenix-klinikat ovat tarkoitettu päihderiippuvaisille ja toteuttava hoito perustuu lääkkeettömään yhteisöhoitoon. Tavoitteena on tuottaa perehdytyskansio. Opinnäytetyössä toteutettu tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena. Käyttettiin kyselylomaketta, joka koostui avoimista kysymyksistä. Kyselyn tulosten ja kerätyn teorian pohjalta kerättiin perehdytyskansio perehdytys prosessia varten.

Kyselylomakkeeseen valikoitui yhdeksän avointa kysymystä. Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla seitsemälle työntekijälle ja heistä kolme vastasi. Kysymysten analysointi tehtiin aineistolähtöisen sisällönanalysoinnilla. Jokainen kysymys avattiin yksittellen ja listattiin oman teemansa alle, joka helpotti tulosten tarkastelua moniulotteisesti. Tulosten perusteella selvisi henkilökunnan haluavan tiiviin ja selkeän työkalun uuden työntekijän perehdyttämistä varten. Perehdytyskansion haluttiin kysymysten perusteella sisältävän tietoa Minnesota hoidosta, päihderiippuvuudesta, Fenix-klinikan toiminnasta, arjen käytännöistä, vuorovaikutussuhteista, työtä ohjaavista laista ja perehdytyksestä. Vaikka kyselytulosten vastausten määrä oli vähäinen, koettiin tutkimusten luotettavuus hyväksi.

Tiina Tasan (2016) opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa perehdytyskansio Haminan Sininauha ry:lle. Tavoitteena oli luoda selkeä perehdytyskansio uusille kuntouttavan työtoiminnan henkilöille ja opiskelijoille. Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutettiin tutkimus, kvalitatiivista menetelmää käyttäen. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää perehdytyskansion sisältö.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna. Haastattelun kysymykset muodostuivat kerätyn teorian pohjalta ja se lähetettiin haastateltaville viikkoa ennen sähköpostitse. Haastattelun teemoina olivat ohjaajan tarvitsemat asiat perehdytyksen tueksi, perehdytettävän tarvitsema tieto ensimmäisiä työpäiviä varten ja perehdytyskansion laajuuden kattavuus. Haastattelu toteutettiin kahtena päivänä ja kahdessa eri toimipaikassa ryhmähaastatteluna. Haastattelut kestivät tunnin ajan ja ne nauhoitettiin. Aineisto analysointiin sisällönanalyysiä käyttäen. Tulokset olivat lähes yhtenäiset molemmissa ryhmähaastatteluissa. Eroavaisuuksia ryhmien vastauksissa koskivat yhteystietoja, aukioloaikoja, henkilöstön kuvausta ja siihen mikä on toiminta-ajatus ja -muoto/muodot.

Tärkeimmiksi asioiksi perehdytyskansion sisällöksi muodostuivat organisaation kuvaus, toiminta-ajatukset, toimintatavat, työhyvinvointi ja työturvallisuus. Tutkimustulosten perusteella muodostuivat perehdytyskansion sisältö. Haastelunaineiston analyysin luotettavuus todettiin melko luotettavaksi ja haastattelun tuloksilla saatiin vastaus tutkimuskysymykseen.

6.3 Yhteenveto aikaisemmista tutkimuksista

Molemmissa opinnäytetyön tutkimuksissa käytettiin kvalitatiivista menetelmää, kyselylomaketta ja toisessa teemahaastattelua. Voidaan todeta, että molempien tutkimustulosten perusteella on saatu kerättyä tietoa tarvittavaa materiaalia varten. Molemmissa tutkimuksissa kävi ilmi samat tarpeet perehdytyskansiota varten, tärkeimmiksi nousivat organisaation kuvaus, toiminta-ajatus, työympäristö ja työturvallisuus. Perehdytyksen käytettävän materiaalin sisältö oli molemmissa tuotoksissa samankaltaisia rakenteeltaan, jolloin voidaan huomata perehdytyksen tapahtuvan samanlaisia rakenteita käyttäen, vaikka sisällöllisesti tieto olisi erilaista.

6.4 Resurssit ja riskit

Projektin lähtöisen opinnäytetyön resursseja on opinnäytetyöntekijät, raaka-aineet (paperi), kustannukset. Projektin lähtöiseen opinnäytetyöhön liittyy riskejä, jotka liittyvät useimmiten aikataulutukseen, kustannuksiin sekä resursseihin. Tämä voi viedä projektin huonoon lopputulokseen. Riskit pystytään pitämään kurissa, kunhan niitä käsitellään koko projektin ajan. Opinnäytetyössä, joka on projektin lähtöinen, kuuluu suunnitelmassa olla riskianalyysi, missä tarkastellaan riskejä. (Kettunen, 2009).

Resurssit olivat meidän opinnäytetyössämme oma aikamme, kun kirjoitamme työtä. Opinnäytetyötä kirjoitimme kahdestaan, mukana oli myös päihdehuollon yhteyshenkilö sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun puolelta ohjaava opettaja. Päihdehuollon työntekijöiden resursseja tarvitsimme, kun he vastasivat kyselylomakkeeseen. Kustannuksia meille ei tästä opinnäytetyöstä kertynyt.

Riskeinä opinnäytetyön etenemisessämme oli aikataulussa pysyminen ja päihdehuollon henkilökunnalle tehtävän kyselylomakkeen vastausten kattavuus.

7 PROJEKTIN TOTEUTUS

7.1 Suunnittelu ja työn toteutus

Opinnäytetyömme aloittaminen sai alkunsa, kun valitsimme aiheen marraskuussa 2020. Valitsimme aiheeksemme Porin perusturvan päihdekuntoutuksen perehdytyskansion ja sen uudelleen kehittämisen. Valitsimme aiheen sen perusteella, miten tärkeässä roolissa perehdyttäminen on työpaikoilla.

Kun pääsimme aloittamaan työmme, alkoi työn suunnittelu. Suunnitelmaa aloimme työstämään marraskuussa 2020, silloin otimme yhteyttä tilaajaan sähköpostitse ja sovimme heti yhteisen tapaamisen, jotta saisimme lisää tietoa aiheestamme. Tapaamisemme jälkeen aloimme tekemään kirjallista suunnitelmaa ja hakemaan teoretietoaa aiheestamme. Tammikuussa 2021 esitimme suunnitelmamme suunnitteluseminaarissa, jossa ohjaava opettaja antoi palautetta suunnitelmastamme. Suunnitelman hyväksytyä, allekirjoitimme opinnäytetyösopimuksen Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa.

Olimme koko projektin ajan yhteydessä tilaajaan ja kävimme tapaamisissa, jossa kävimme läpi, mitä sisältöä työhömmme olisi hyvä tulla ja miten kehittäisimme sitä. Saimme heiltä myös olemassa olevan perehdytyskansion mukaamme, jota sitten lähdimme kehittämään ja päivittämään. Yhteyshenkilöltämme saimme hyviä kehittämisideoita sekä hyvää ohjausta koko projektin ajan.

Teimme myös tilaajalle kyselylomakkeen, johon emme saaneet yhtään vastausta. Vastaukset siihen mitä tilaaja haluaa perehdytyskansiossa, saimme yhteyshenkilöltämme.

Aloimme toteuttaa opinnäytetyötä maaliskuussa 2021. Ensimmäisenä aloimme etsimään lähteitä, jotka ovat luotettavia ja joista alamme etsimään teoriatietoa opinnäytetyöhömmä. Olemme kirjoittaneet koko opinnäytetyön yhdessä niin, että olemme aina olleet samassa paikassa, koimme sen selkeäksi ja tasapuoliseksi kun olemme samassa paikassa.

Lähdimme ensin kirjoittamaan teoriapohjaa opinnäytetyöhömmä. Kun saimme teoriapohjan valmiiksi, lähetimme sen ohjaavalle opettajalle. Teoriapohjan valmistuttua aloimme kirjoittamaan raporttiosiota. Valmiin työn lähetimme ohjaavalle opettajalle arvioitavaksi.

7.2 Tuotos

Perehdytyskansion teko aloitettiin 2021 huhtikuussa, kun olimme saaneet tarvittavat materiaalit tilaajalta sekä riittävän teoria pohjan. Tilaajan kanssa kävimme muutamasti palavereissa, jossa kävimme keskustelua perehdytyskansion sisällöstä. Oma ajatuksemme oli tehdä perehdytyskansioista sähköinen sekä paperinen versio, jotta sen muokkaaminen olisi myös helpompaa.

Aloimme työstää perehdytyskansiota käymällä läpi jo olemassa olevaa perehdytyskansiota. Otimme pois asioita, joita ei mielestämme perehdytyskansiossa tarvitse olla ja niin että siellä olisi vain ne asiat mitä tarvitsee perehdytyskansiossa mielestämme olla. Tämän jälkeen otsikoimme kansiossa käytävät asiat ja laitoimme ne järkevään järjestykseen. Perehdytyskansion alkuun teimme kansilehden ja sisällysluettelon, joka löytyy myös lopussa liitteenä (Liite 1).

Oppaassa käytimme Wordia työn pohjana. Ajatuksenamme oli tehdä perehdytyskansioista tiivis ja kompakti kansio, josta löytyy kaikki tarvittava tieto työntekijöille, sijaisille sekä opiskelijoille. Kansio on tehty A4 kokoiseksi, joka on laitettu muovitaskuissa kansioon.

Kun saimme perehdytyskansion mielestämme valmiiksi, lähetimme sen tilaajalle. Tilaaja kävi sen läpi ja teimme tarvittavat korjaukset. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi perehdytyskansio paperisena versiona kansiossa sekä sähköisessä muodossa, jotta tilaajan on helppo muokata sitä tulevaisuuden varalta.

8 ARVIOINTI

Kun arviointi on tehty hyvin, on helpompi seurata tuloksia ja mitä on oppinut työn aikana.

Työn edetessä ja sen valmistuessa on hyvä arvioida työtään, verrata onko työ edennyt suunnitelman mukaisesti. Projektissa on paljon liikkuvia osia ja harvoin projekti sujuu kivuttomasti (Koulutus, 2021).

Opinnäytetyön aloitimme marraskuussa 2020, jolloin lähdimme tekemään opinnäytetyöllemme etenemissuunnitelmaa. Mietimme milloin saisimme työn valmiiksi, sen vaiheita ja miten etenemme, jotta suunnitelma saataisiin valmiiksi maaliskuussa 2021. Kun suunnitelma oli saatu valmiiksi, aloitimme kirjoittamaan opinnäytetyötä. Opinnäytetyön kirjoittaminen lähti aluksi hyvin liikkeelle ja teimme sitä päivittäin. Kun teimme etenemissuunnitelmaa, aikataulutus tuntui helpolta, mutta opinnäytetyön kirjoittamisessa etenemissuunnitelma ei enää edennytäkään suunnitellusti työntäyteisen kesän vuoksi ja vauva vuoden vuoksi.

Mielestämme laadimme konkreettiset ja tavoiteltavissa olevat tavoitteet opinnäytetyöllemme. Pyrimme tekemään perehdytyskansioista sellaisen, että työyksikön henkilökunta, uudet työntekijät ja opiskelijat saisivat perehdytyskansion avulla tietoonsa ne tiedot mitä he työyksikössä tarvitsevat. Mielestämme pääsimme myös omiin tavoitteisiimme. Perehdytyksestä meillä oli jo tietoa, kun molemmat ovat olleet työelämässä sekä opiskelijana harjoitteluissa. Pääsimme syventämään tietoutta perehdytyskansion sisällöstä ja siitä mitä kansion olisi hyvä sisältää. Omasta mielestämme olemme saaneet lisää tietoa ja oppineet siitä, mitä perehdytys on ja mitä perehdytyskansioista on hyvä löytyä.

Tuotoksena meille syntyi tiivis kompakti perehdytyskansio, joka onnistui niin kuin olimme sen suunnitelleet. Valmiin perehdytyskansion lähetimme sähköisesti työyksikköön arvioitavaksi syyskuussa 2021. Palautetta saimme koko työyhteisöltä, jossa pyydettiin tiivistämään ja korjaamaan tekstiä. Teimme tarvittavat korjaukset ja palautimme perehdytyskansion uudelleen sähköisesti sekä paperisena kansiona ja samalla toimitimme työyksikköön Satakunnan ammattikorkeakoulun palautelomakkeen, jossa arvioidaan hoitotyön opinnäytetyötä.

Työyksiköstä saimme hyvää palautetta tekemästämme projektista. Työ oli heidän mielestään hyvin selkeä, informatiivinen ja tiivis paketti heidän palveluistaan.

9 POHDINTA

Kun opinnäytetyöopinnot alkoivat loppuvuonna 2020, aikataulu oli meidän mielestämme todella tiukka. Kävimme läpi ja tutustuimme erilaisiin opinnäytetöihin, joissa oli käytetty erilaisia menetelmiä ja teimme niistä erilaisia kirjallisia töitä, jotka kaikki liittyi varsinaisen opinnäytetyön aloittamiseen. Kävimme opintojakson aikana opinnäytetyön laatimiseen liittyviä asioita läpi. Kun opinnäytetyöopinnot alkoivat, oli alussa useita etäkontakteja ohjaavan opettajan kanssa, tämä auttoi meitä pääsemään eteenpäin opinnäytetyön työstämisessä ja miten lähdemme etenemään. Koko opinnäytetyömme toteutettiin etänä, vallitsevan covid-19 virus epidemian aiheuttaman pandemian vuoksi, joka vaikutti motivaatioon aika isosti. Etäopetuksen aikana keskittymisen ei ollut mielestämme niin hyvää kuin se olisi ollut lähiopetuksessa.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyneestä päivitetystä ja uudelleen kehitetystä perehdytyskansioista teimme tiiviin ja kompaktin, niin kuin olimme suunnitelleet.

Opinnäytetyöhön toi mielestämme haasteita se, kun kumpikaan meistä ei ole ollut koskaan töissä tämän tyyliisessä paikassa. Mietimme ensin, että miten saamme kehitettyä ja päivitettyä perehdytyskansiota, kun meillä ei ole kokemusta työskentelystä tämän

tyylisessä yksikössä. Meillä oli kuitenkin hyvä vastuuhenkilö, joka auttoi meitä rajaamaan työtä ja antoi vinkkejä, miten lähtisimme etenemään työn kanssa. Yhteydenpidot olivat myös isossa roolissa ja toi motivaatiota, jotta saamme työn tehtyä. Opinnäytetyön aikana tuntui välillä, että aika ei riitä. Opinnäytetyön aikana meillä oli vielä muitakin opintoja, sekä harjoitteluita. Kesän myötä aika vain kiristyi kesätöiden, sekä vauva vuoden vuoksi. Tämän vuoksi opinnäytetyöhömmä tuli aikoja, jolloin se ei edennyt suunnitelmiamme mukaan. Kesän kiireiden jälkeen pääsimme kuitenkin nopeasti kiinni siitä, mistä meidän kuuluu jatkaa työtämme. Loppujen lopuksi koimme onnistuneemme hyvin tässä työssä, vaikka haasteita matkan varrella tulikin vastaan.

9.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä koko työn ajan on muistettava eettinen vastuu. Opinnäytetyöntekijöiden on noudatettava eettisiä periaatteita. Keskinäinen kunnioitus, tasa-arvo, inkluusio, demokraattinen osallistuminen ja vastavuoroisuus, aktiivinen oppiminen, positiivinen muutos ja yhteistoiminta ovat eettisten periaatteiden kulmakivet (Gothi, ym. 2016).

Aloittaessamme opinnäytetyön kirjoittamista tutustuimme omaan aiheeseemme ja teimme yhteistyökumppaneiden kanssa tarvittavat sopimukset. Olimme koko prosessin ajan tiiviissä yhteydessä toimeksiantajaan ja yhteistyömme sujui luotettavasti. Huomioimme toimeksiantajan toiveet ja ehdotukset koko tuotoksen ajan. Kriittisen näkökulman huomioimme lähteiden keräämisessä ja käytössä työssämme. Pyrimme käyttämään 10 vuoden sisällä tuotettuja lähteitä, mutta vähäisen tiedon löytymisen vuoksi käytimme muutamaa vanhempaa lähdettä.

9.2 Ammatillinen kasvu

Ammatillinen kasvu on tärkeää hoitotyössä, koska koko ajan on uuden opettelua kun alamme kehittyä, osaamistamme tulee kehittää sen mukaisesti. Ammatillinen kasvu ei pysähdy, kun valmistumme vaan siitä se ammatillinen kasvu oikeastaan vasta alkaa.

Olemme myös oppineet hakemaan mahdollisimman uutta tietoa ja arvioida niiden kriittisyyttä. Kasvua on myös tapahtunut itse projektimenetelmän teosta.

LÄHTEET

- Ahokas, L. & Mäkeläinen, J. (2013). Perehdyttäminen ja työnopastus: Ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus. https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua
- Gothoni, R., Hyväri, S., Liisa, A., Kivirinta, M., Kolkka, M., Vuokila-Oikkonen, P. (2016). Osallistuvan ja tutkivan kehittämisen opas: Eettiset periaatteet tutkivassa ja kehittävässä työssä. Haettu 4.11.2021 osoitteesta <https://libguides.diak.fi/c.php?g=389856&p=2793510>
- Holmberg, J., (2016). Hoitajana mielenterveys- ja päihdetyössä. Edita.
- JAMK. 2021. Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Haettu 4.11.2021 osoitteesta <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/tyoelaman-tutkiva-kehittamistointiminta/projektityo-vs-ns-toiminnallinen-tutkimuksellinen-kehittamishanke-opinnaytetyo/>
- Joki, M. (2021). Henkilöstöasiantuntijan käsikirja (7., uudistettu painos). Kauppakamari. [https://kauppakamaritieto-fi.lillukka.samk.fi/ammattikirjasto/teos/henkilostoasiantuntijan-kasikirja-2021#kohta:Henkil\(\(f6\)st\(\(f6\)asiantuntijan\(\(20\)k\(\(e4\)sikirja](https://kauppakamaritieto-fi.lillukka.samk.fi/ammattikirjasto/teos/henkilostoasiantuntijan-kasikirja-2021#kohta:Henkil((f6)st((f6)asiantuntijan((20)k((e4)sikirja)
- Kangas, P. & Hämäläinen, J. (2007). Perehdytyksen suunnittelu ja toteutus. Helsinki: Työturvallisuuskeskus
- Kattelus, J. (2019). Perehdytyskansio Fenix-klinikoille. [AMK-opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261765/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6%20Josefine%20Kattelus.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Kettunen, S. (2009). Onnistu projektissa. WSOYpro.
- Koulutus. (2021). Seuraa ja arvioi projekteja – mitä tulee ottaa huomioon? Haettu 11.11.2021 osoitteesta <https://www.koulutus.fi/oppaat/projektinhallinta/seuraa-ja-arvioi-projekteja-19296>
- Kupias, P. & Peltola, R. (2009). Perehdyttämisen pelikentällä. Juvenes Print.
- Metropolia. (2020). Toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä. Haettu 4.11.2021 osoitteesta <https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=57182852>
- Mielenterveystalo.fi. (2021). Päihderiippuvuus. Haettu 1.10.2021 osoitteesta <https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/Tietopankki/Diagnoosi-tietohaku/F10-19/Pages/F10-192.aspx>
- Partanen, A., Holmberg, J., Inkinen, M., Kurki, M. & Salo-Chydenius, S. (2015). Päihdehoitotyö. Sanoma Pro Oy.
- Porin kaupunki. (2021). Helppi. Haettu 24.9.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/so-siaali-ja-terveys/mielenterveys-ja-paihde-tyo/paihdepalvelut/helppi>

Porin kaupunki. (2021). Katkaisuhuolto ja kotikatko klaari. Haettu 19.10.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/mielenterveys-ja-paihde-tyo/paihdepalvelut/katkaisuhuolto-ja-kotikatko-klaari>

Porin kaupunki. (2021). Päihdepalvelut. Haettu 19.10.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/mielenterveys-ja-paihde-tyo/paihdepalvelut>

Porin kaupunki. (2021). Ympäri vuorokautinen päihdekuntoutus. Haettu 19.10.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/mielenterveys-ja-paihde-tyo/paihdepalvelut/ymparivuorokautinen-paihdekuntoutus>

Pulkkanen, A. (2019). Projektityön digiopas. Haettu 1.11.2021 osoitteesta <https://www.agendum.com/projektinhallinta/menetelmat-projektityohon>

Päihdekliniikka. (2021). Oppiminen ja päihderiippuvuus. Haettu 8.9.2021 osoitteesta <https://paihdelinkki.fi/fi/oma-apu/huumeet-ja-laakkeet/retkahduksen-ehkaisyn-kasikirja/oppiminen-ja-paihderiippuvuus>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2021). Päihdepalvelut. Haettu 19.10.2021 osoitteesta <https://stm.fi/paihdepalvelut>

Tasa, T. (2016). Perekäytöskansio Haminan Sininauha Ry:lle [AMK-opinnäytetyö, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115616/tasa_tiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). Keskeiset käsitteet. Haettu 24.9.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo/mita-ehkaiseva-paihde-tyo-on/keskeiset-kasitteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019). Päihderiippuvuus. Haettu 1.11.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/paihderiippuvuus>

Työsopimuslaki 2001/55. Haettu 20.10.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055#L2P1>

Työturvallisuuslaki 2002/738. Haettu 19.10.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L2P14>

Youth Against Drugs. (2021). Päihderiippuvuus. Haettu 9.9.2021 osoitteesta <https://yad.fi/huume/paihderiippuvuus/>

**Katkaisuhoidon ja kuntoutumisyksikön
perehdytyskansio**

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KATKAISUHOIDON JA KUNTOUTUMISYKSIKÖN TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT	5
3 KATKAISUHOITO, KUNTOUTUMISYKSIKKÖ JA KOTIKATKO-KLAARI..	5
3.1 Katkaisuhuolto	5
3.1.1 Paikkavaraus	5
3.1.2 Hoitoon tulo ja sisäänkirjoitus	6
3.1.3 Hoidon sisältö	6
3.2 Kuntoutumisyksikkö	7
3.2.1 Kuntoutumisjakson prosessikuvaus	8
3.2.2 Kotikatko Klaari.....	10
4 HENKILÖKUNNAN TOIMENKUVAT	12
4.1 Laitospalveluiden esimies	12
4.2 Vastaava sairaanhoitaja	12
4.3 Sairanhoitaja	13
4.4 Hoitaja	13
4.5 Ohjaaja	14
4.6 Sosiaaliterapeutti	15
4.7 Päihde- ja perhetyöntekijä.....	15
4.8 Päivärunko	16
5 LAITOSPALVELUIDEN SÄÄNNÖT	17
6 KUNTOUTUMISYKSIKÖN ASIAKKAITA KOSKEVAT KÄYTÄNNÖT	18
6.1 Vastuu alueet.....	18
6.2 Ryhmätoiminta	19
7 LÄÄKEHOITO.....	21
7.1 Lääkehoidon käytännöt	21
7.2 Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen	27
7.3 Korvaushoito	27
7.4 Lääkkeiden tilaaminen	28
7.5 Lääkkeiden säilytys ja hävittäminen	29
7.5.1 Säilytys	29
7.5.2 Hävittäminen	30
7.6 Riskien tunnistaminen ja vaaratapahtumissa toimiminen	30
8 KIRJAAMISEN KÄYTÄNTÖ.....	31
8.1 Lifecare	31

8.2 Sijaisten ja opiskelijoiden kirjaamiskäytännöt.....	31
9 TYÖTURVALLISUUS	32
LÄHTEET	
LIITTEET	

Taulukko 1. Kirjallisuushaku

TIETO- KANTA	HAKUSANA	RAJAUKSET	HAKUTU- LOKSET	HYVÄKSY- TYT
Samk Finna	'päihdetyö' 'perehdytys' 'päihdekuntoutus'	2010-2020 Kirja, lehti/ar- tikkeli ja väitös- kirja	371	13
Google Scholar	"perehdytyskan- sio" and "päihde" "päihdetyö"and "pe- rehdytys"	2010-2020	172 234	7 5
Medic	"päihdetyö" AND "perehdytyskansio" OR "perehdytys"	2010-2020	66	1

LIITE 3

Nimi	Tekijä, vuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Käytetyt mitarit/ aineiston keruu	Keskeiset tulokset
Perehdytyskansio Haminan Sini- nauha ry:lle	Tasa Tiina	Luoda perehdytyskansio. Työssä toteutettiin tutkimus, jonka tarkoituksena on selvittää perehdytyskansion sisältö	Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluina ja aineisto analysoitiin sisälönanalyysimenetelmällä.	Tutkimustulokset muodostuivat niistä asioista, joita haastattelutavat kokivat tarpeelliseksi perehdytyskansioon. Haastattelun tuloksista saatiin vastaus tutkimuskysymykseen.
Perehdytyskansio Fenix-klinikoille	Kattelus Josefine, 2019	Tarkoituksen oli selvittää millainen materiaali toimisi Fenix-klinikoilla laadukkaana perehdytyksenä	Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla, joka lähetettiin sähköpostiin. Jokainen kysymys oli avoinkysymys.	Aineiston avulla saatiin selville henkilökunnan toiveet tarvitsemansa materiaalin laadusta.